

SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG

✉ : H-1037 Budapest, Haránt utca 12.

☎ : (+36/06-1) 250-6199 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbrmtt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Szigetvári Oszkár műhelyvitája*

KÖRLEVÉL
(2022-463)

Tisztelt Tagtársak, kedves Szimpatizánsok!

Tudományos társaságunkban hagyomány, hogy a magyar rendvédelem-történet művelése kapcsán keletkezett operatív eseményekről körleveleinkben, illetve a soron következő *Rendvédelem-történeti Hírlevélben* beszámolunk. Ezen hagyományok szellemében készítettem tájékoztatót SZIGETVÁRI Oszkár műhelyvitájáról. Remélem, hogy ezen írással senkinek az érzékenységet sem borzoltam a kelleténél jobban, mivel a rendezvény nyitottságából és a személyek megnevezését kerülő megfogalmazásból fakadóan úgy érzem, hogy személyiségi jogokat nem sértettem.

Ezúton tájékoztatlak Benneteket arról, hogy PARÁDI József témavezetésével, SZIGETVÁRI Oszkár szerzőségével készült el *„A fővárosi rendőrség detektív testülete. (A detektív tevékenység és a detektív szervezet gyökerei, kialakulása és fejlődése Magyarországon.)”* című Ph.D. disszertáció tervezet a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskolájában. A műhelyvitára 2022. VIII. 28-án a délelőtti órákban került sor az egyetem Ludovika Campusában.

Dr. PARÁDI József nyá.ezds., ny.főiskolai tanár, az MTA köztestületi tagja, témavezető közel fél évszázada kutatja a magyar rendvédelem XIX-XX. századi történetét. Munkássága kezdetén a korabeli határőrizet történetét tárta fel. Az egyetemi doktori disszertációját 1985-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán *„A dualista Magyarország határőrizete.”*, míg a második doktorátusát 1990-ben a Magyar Tudományos Akadémián *„A magyar állam határőrizete 1920-1941.”* címmel védte meg. A későbbiek során pedig kutatási területét kiterjesztette a polgári magyar állam rendvédelmi modelljére. Számos írásművet publikált — több mint 30 könyv mintegy 100 tanulmány, 150 körüli egyéb közlemény jelent meg a szerzőségével — az utóbbi mintegy 200 év magyar rendvédelem-történet témakörében. A szakterület művelői minden bizonnyal figyelemmel kísérik munkássága eredményeit, mivel mintegy 1200 hivatkozás keletkezett az írásműveire, a Hirsch-indexe pedig 25. Hajlott kora ellenére két doktori iskola témavezető oktatója, továbbá a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1785-3257 — amely a magyar rendvédelem-történet művelésének operatív

eseményeiről nyújt tájékoztatást — periodika, valamint hat magyar rendvédelem-történeti tartalmú tudományos könyvsorozat főszerkesztője. Tudományszervező munkájával — mint a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke — összefogja és irányítja a szakterület művelőinek többségét.

SZIGETVÁRI Oszkár r.örgy. szerző 16 éve teljesít fegyveres szolgálatot a Magyar Rendőrség kötelékében. Diplomát 2009-ben a Kodolányi János Főiskola szociális munkás szakán, 2016-ban pedig az ELTE-ÁJK-án kriminológia szakon szerzett. Doktori tanulmányait 2016-ban kezdte el. Disszertációja témájával összefüggésben 15 tudományos írásművet publikált. Élete párjával nevelik három kiskorú gyermeküket. Hazáját hivatását szerető rendőrtisztként választotta hivatása történetének egy szeletét doktori disszertációja témájának.

A tudományos munka nemzetközileg gyakorolt hagyománya, hogy a doktori disszertációjára készülő kutató műhelyvitán mutatja be alkotását, melyet a témakör avatott művelőinek a véleményezését követően bocsájt védésre. A műhelyviták nyitottak, azokon bárki megjelenhet és szabadon fejtheti ki álláspontját. A hozzászólókkal szembeni elvárás, hogy nyilatkozzanak a dolgozat erőnyeiről, illetve a javítandókról (NKE Doktori és Habilitációs Szabályzat 44. §), nevezetesen:

- a választott témát a szerző a korszerű kutatási módszereket alkalmazva és minden fontosabb részletre kiterjedően készítette-é;
- az írásmű megfelel-é a tartalmi és formai követelményeknek;
 - a disszertáció tervezet a benyújtója önálló tudományos kutatói tevékenységének az eredménye-é;
 - az írásmű tartalmaz-é új tudományos eredményeket.

A műhelyvita számára a házigazda intézmény a Nemzeti Közszerológati Egyetem biztosította a termet, valamint a PowerPoint szemléltetés, továbbá az online csatlakozás lehetőségét. A világhálón keresztül 8 fő csatlakozott a műhelyvitához, míg a rendezvény helyszínén 23 fő jelent meg. Valamennyi résztvevőt figyelembe véve 17 fő rendelkezett tudományos fokozattal (2 fő DSc., 2 fő CSc., 13 fő Ph.D.). Néhány kivételtől eltekintve a tudományos fokozattal rendelkezők és fokozat nélküliek egyaránt a disszertáció által vizsgált időszak magyar rendvédelem-történetének aktív művelői, akik munkásságának a részét képezte a disszertáció által bemutatott testület időszakának számos rendvédelem-történeti kutatási eredménye. A résztvevők többsége ugyan az idősebb korosztály köré tartozott, azonban szinte kivétel nélkül valamilyen formában ma is a tudományos közélet aktív tagjai. A műhelyvita résztvevői főként a Nemzeti Közszerológati Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem, a Magyar Hadtudományi Társaság és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, valamint a Budapesti Történeti Múzeum szellemi alkotóműhelyeiben fejtik ki munkásságukat. A műhelyvitán részt vett a doktori iskola előző és jelenlegi vezetője is. A két előponnens dr. KOVÁCS Tamás Ph.D. és dr. PERÉNYI Roland Ph.D. volt. A jegyzőkönyvet BARÁTH Noémi Emőke a Rendészettudományi Doktori Iskola doktorandusza vezette, az online

összekötetést pedig dr.jur. SZILVÁSSY György a Rendészettudományi Doktori Iskola munkatársa kezelte. A műhelyvita levezető elnöke dr. PARÁDI József CSc. a disszertáció témavezetője volt.

A műhelyvitát a levezető elnök nyitotta meg, aki üdvözölte az online térben csatlakozókat és a személyesen megjelenőket, megköszönve a részvételüket és megelégedve, hogy a hozzászólók minden bizonnyal értékes tapasztalataik hasznosításával fognak segítséget nyújtani a disszertációtervezet fejlesztéséhez. Ezt követően ismertette a rendezvény menetét és szabályait, nevezetesen (NKE Doktori Habilitációs Szabályzat 44.§) azt, hogy miről kell nyilatkozniuk a hozzászólóknak, illetve kik (tudományos fokozatosok), miről (a további eljárás útjáról) és hogyan (nyíltan) szavazhatnak.

Elsőként a két előponponst kérte fel véleménye kifejtésére. Az írásban leadott véleményeket pedig azért nem ismertette külön, mert azok szerzői személyesen megjelenve szóban kívánták kifejteni észrevételeiket. A szóbeli véleménynyilvánításokat megelőzően a levezető elnök felhívta a résztvevők figyelmét a műhelyvita lényegére, mely szerint az elkészített írásmű véleményezése alkotja a célt nem pedig az, hogy a bíráló hogyan írta volna meg az értekezést. Véleménynyil-vánításra a terem ülési sorrendjének megfelelően kérte fel az elnök a megjelenteket, elsőként a doktori iskola korábbi vezetőjét szólítva. Nem minden megjelent kívánt élni a véleménynyilvánítás lehetőségével. Miután a teremben megjelentek közül a véleménynyilvánítás lehetőségével élni kívánók mindegyike kifejtette álláspontját, kaptak szót az online csatlakozók. A levezető elnök valamennyi véleményezőt konkrétan is megkérte, hogy nyilatkozzon az NKE Doktori és Habilitációs Szabályzatának 44. §-ában foglalt négy témában, nevezetesen véleménye szerint a szerző:

- a témát a korszerű módszerekkel és a lényeges részletekre kiterjedően kutatta (15 igen, 0 nem);
- disszertáció tervezete a tartalmi és a formai követelményeknek megfelel (15 igen, 0 nem);
- önálló műve-é az értekezés (15 igen, 0 nem);
- az írásmű tartalmaz-é új tudományos eredményeket (14 igen, 1 nem).

A véleménynyilvánítások tartalma jelentős mértékben formai jellegű volt. Általában a szöveg stílár fordulatira, a tipográfiára, a doktori szabályzatban használt terminológia alkalmazására vonatkoztak. Összességében annak adtak hangot, hogy az írásmű szövege nyers fogalmazványnak tekinthető. Voltak, akik több mellékletet szerettek volna látni, mivel úgy gondolták, hogy egyes résztémakörök táblázatokban elvi vázlatokon stb. szemléletesebben mutathatják be az érintett témát.

Tartalmi tekintetben már árnyaltabb képet mutattak a véleménynyilvánítások. Számosan üdvözölték és az írásmű értékének tartották, hogy a testület eredetének a gyökereivel, illetve működésének a kisugárzásaival is foglalkozott a szerző. Néhányan azonban úgy gondolták, hogy ezen részek elhagyhatóak, mivel nem tartoznak szorosan a tárgyhoz. Abban azonban egyetértettek, hogy a bevezető rész tartalmát célszerű mérsékelni.

A témavezető a szerző nevében is valamennyi véleménynyilvánítás végén reagált a felvetett kérdésekre. Úgy foglalható össze, hogy a formai jellegű észrevételekkel egyetértve azok korrekcióját a szerző feladatának tekinti. A tartalmi kérdéseket illetően azonban két témakörben eltért a szerzőnek és a témavezetőjének a véleménye az állásfoglalásának hangot adó véleménynyilvánítótól.

Nevezetesen nem értettek egyet azzal, hogy a magyarországi tanácsköztársaság időszakával is foglalkozni kellene a disszertációban, mivel a kommun vezetői a rendvédelmi testületek helyett az úgynevezett Vörös Őrséget hozták létre. Ezen jogszabály keletkezésének a dátumától már nem beszélhetünk detektív testületről csak Vörös Őrségről függetlenül attól, hogy annak a munkájában a megszüntetett detektívtestület tagjai milyen létszámmal vettek részt. A magyarországi tanácsköztársaság vezetői sem kívántak létrehozni kontinuitást a magyarországi rendvédelmi testületek és a helyükbe lépő Vörös Őrség között. A magyarországi tanácsköztársaság 133 napos fennállását követő rezsim pedig nem a kommun, hanem a dualizmus időszakában működő magyar állam folytatásának tartotta magát. Természetesen nyilvánvaló, hogy a 133 nap alatt is fenn kellett tartani a rendet ez pedig nem történhetett másként, mint a korábbi szakemberek és az általuk hordozott szakmai tudás felhasználásával. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ezen időszakot a megszüntetett detektívtestület történeteként kellene kezelni.

A másik vitatott téma az volt, hogy a neoabszolutizmus, illetve a korábbi császári rendfenntartó szervezetek milyen mértékben tekinthetők a magyar állam rendvédelmi testületeinek. A véleménynyilvánítók törpe kisebbsége úgy gondolta, hogy ezen szervezeteket, illetve egy részüket a magyar detektívtestület elődjeinek kell tartani. Ezzel szemben a szerző és a témavezető is úgy gondolta való igaz ugyan, hogy ezen szervezetek a Kárpát-medencében is működtek, azonban koránt sem tekinthetők a nemzeti szervezetek körébe tartozó testületeknek. Az eltérő álláspontok az érintett rendszerek megítélésében rejlenek. Nevezetesen az érintett véleményezők úgy foglaltak állást, hogy a legújabb kutatások eredményei alapján az érintett időszakok szerepe nemzeti történelmünkben már koránt sem olyan kedvezőtlen mint ahogyan az korábban a köztudatban szerepelt. Ezt a véleményt csak részben tudta akceptálni a szerző — aki a vonatkozó szakirodalomra hivatkozott — mivel ezzel együtt sem tartja a kérdéses időszak rendvédelmi testületeit a magyar rendvédelem fejlődéstörténete részének. Ezek a szervezetek ugyanis konkrétan a nemzet ellen léptek fel amellett, hogy valóban megvalósítottak közrendvédelmi teendőket is. Valóban a magyar történelem részei, azonban mint egy idegen elnyomó hatalom szervezetként. Nem lehet ezen intézményeket a magyar nemzeti rendvédelmi testületek sorába emelni, mivel olyan szervezetek voltak, amelyek működésük során mindent üldöztek (beszéd, ruházat, stb.), ami magyar volt és az alkotmányos legitimitásuk is kérdéses.

A műhelyvitát követően alkalmam nyílt a résztvevők közül néhány személlyel beszélgetnem — elsősorban a Szemere Bertalan Magyar

Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagjaival — akik furcsálották azon egy-két véleménynyilvánító álláspontját, akik össze kívánták mosni a magyar rendvédelmi testületeket a Magyarországon is működő rendfenntartó szervezetekkel. A tudományos stílustól eltérő megfogalmazásokat természetesen ki kell váltani, ez azonban álláspontjuk szerint nem jelentheti azt, hogy ezzel együtt le kellene mondani a nemzeti és az idegen rendvédelmi testületek közötti különbség kifejtéséről.

Megdöbbenő volt továbbá a számukra, hogy ezen egy-két véleménynyilvánító elvárta volna a nemzeti közszolgálati egyetemen a nemzeti közszolgálat egy kevésbé ismert ága elsőként történő tudományos feldolgoása hasznosságának a bizonyítását. Vajon milyen hasznot kellett volna valószínűsíteni a szerzőnek, hogy a véleményező egyetértésével találkozhasson a téma feltárása? Egyáltalán szabad-e nemzeti történelmünk bármely szeletének a feltárását haszonelvűséghez kötni. A felvetést botrányosnak minősítők álláspontja szerint a haszon ebben az esetben a történelmünk egyik szeletének az objektív történelemszemléleten nyugvó feltárása lehet. Egyébként pedig a szerző művében rögzítette, hogy a néhai detektívtestület szellemisége példamutató volt. Ezt a körülményt azonban — mint történelmi példaértéket — a sajátos véleménynyilvánító figyelmen kívül hagyta.

A magyar kontra idegen témakör, illetve a haszonelvűség kérdéskörére a levezető elnök úgy reagált, hogy nem szabad a szerzőtől elvonni az önálló véleményalkotás szabadságát. Magyarán a szerzőnek joga van úgy gondolni, hogy a neoabszolutizmus rendszere nemzeti elnyomást valósított meg azzal együtt, hogy az új kutatási eredmények ezen rendszer pozitívumaira is rámutattak. Egyébként a neoabszolutizmus témakörét kutató maga sem állította művében, hogy ezen rendszert magyarbarátsággal lehetne vádolni.

Az eltérő nézőpontok tehát nem a szorosan vett detektívtestület témakörében törtek a felszínre, hanem inkább a téma gazdasági, társadalmi, állami megágyazása tekintetében. Amelynek a hatása azonban koránt sem mellékes, hiszen kihathat a téma érdemi ismertetésére. Álláspontom szerint a legbölcsebb hozzászólást a doktori iskola jelenlegi vezetője mondta el. Ennek az volt a lényege, hogy most nem azt kell megvitatni, hogy ki és mit írt volna még a disszertációba, hanem azt, hogy a leírtak milyen mértékben helytállóak és megfelelnek-e a történelmi valóságnak.

Mivel a műhelyvita nyílt, azon elvileg mindenki megjelenhet és szabadon kifejezheti véleményét, a levezető elnök meggyőződött arról, hogy sem a teremben lévők, sem pedig az online bekapcsolódók közül senki sem készül újabb hozzászólásra és nem kíván élni újabb viszontválasz lehetőségével, rátért a szavazásra. Nevezetesen a témavezetőn kívül 16 fő tudományos fokozattal rendelkező közül a feltett kérdésekre az alábbi szavazatok keletkeztek:

- az értekezéstervezet átdolgozás nélkül (vagy kisebb, lényegét nem érintő átdolgozásokkal) további eljárásra, újabb műhelyvita megtartása nélkül alkalmas (5 igen);

- az értekezéstervezet lényegét érintő átdolgozásokkal, újabb műhelyvita megtartása nélkül további eljárásra alkalmas (10 igen)

- az értekezéstervezet csak teljes átdolgozással, újabb műhelyvita megtartásával, alkalmas a további eljárásra (1 igen).

Valamennyi tudományos fokozattal rendelkező résztvevő szavazott és a műhelyvita teljes időtartamában jelen volt.

A műhelyvitán résztvevők tehát összességében úgy foglaltak állást, hogy a SZIGETVÁRI Oszkár szerzőségével készülő „*A fővárosi rendőség detektívtestülete. (A detektív tevékenység és a detektív szervezet gyökerei, kialakulása és fejlődése Magyarországon).*” című, illetve alcímű értekezéstervezet a lényegét érintő átdolgozásokkal, újabb műhelyvita megtartása nélkül további eljárásra alkalmas.

Ez a személyes impresszióm alapján — a teljesség igénye nélkül — azt jelenti, hogy :

- a szöveg jelentős részét át kell stilizálni;
- egyes fejezeteket el kell hagyni, másokat pedig létre kell hozni;
- a terminológia egy részét a vonatkozó szabályozás szókészletére kell cserélni;
- az új tudományos eredményeket át kell fogalmazni és rostálni;
- a mellékletek számát gyarapítani kell, ideértve a testület vezetőinek a bemutatását is;
- az Osztrák-Magyar Monarchián belüli kitekintést célszerű árnyaltabbá tenni;
- a hiányolt néhány művet indokot felvenni a hivatkozások közé, továbbá célszerű pontosítani a várostörténeti szövegrészeket is.

A műhelyvita zárásaként a rendezvényen megjelentek, a véleménynyilvánítók bírálatait, a közreműködők tevékenységét — jegyzőkönyvvezető, technika kezelő — a levezető elnök megköszönte, a szerzőnek pedig jó munkát kívánt.

A fenti sorok szerzőjeként pedig ezúton mondok köszönetet BARÁTH Noémi Emókének, hogy a műhelyvita rögzített adatait a rendelkezésemre bocsájtotta.

Nemzeti rendvédelem-történetünk műveléséhez további eredményeket kívánok!

Pilisszántó, 2022. VII. 7.

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

Ui.: Az a kérésem, hogy a magyar rendvédelem-történet témakörében készülő disszertációk létrehozásával kapcsolatos nyílt rendezvények várható időpontjáról

és helyszínéről szíveskedjen mindenki a fejlécen szereplő elérhetőségen számunkra értesítést küldeni. Azt szeretnénk ugyanis elérni, hogy ezen események mindegyikéről tájékoztatást nyújthassunk olvasóinknak. Gyanítjuk azonban, hogy nem jut el valamennyi érintett rendezvény információja hozzánk.